

Nr 128.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m.; given Stockholms slott den 11 februari 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Förslag
till
Förordning
om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader
m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har landsting med bidrag av statsmedel anordnat folktandvård inom kommun, åligger det kommunen att till landstinget erlægga de årliga behandlingsavgifter, vilka, enligt vad därom är särskilt stadgat, belöpa å till regelbundet deltagande i folktandvården anmälda barn inom kommunen.

Kommunen äger att av vederbörande målsmän uttaga nämnda avgifter, i den mån de icke belöpa å obemedlade eller mindre bemedlade barn. Avgiftsbelopp, för vilket kommunen ej äger uttaga ersättning, skall icke vara att anse såsom fattigvård.

2 §.

1 mom. Har kommun, varom i 1 § förmåles, anvisat till fattigvård ej hänförliga medel för bestridande av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna, äger kommunen, enligt vad nedan i detta moment närmare sägs, erhålla ersättning av staten med hälften av i sådant hänseende av kommunen havda kostnader.

Statsbidrag utgår för inom kommunen kyrkoskrivna svenska medborgare, vilka genom intyg från vederbörande fattigvårdsmyndighet styrkt sig vara obemedlade, för avgifter, som avse:

- 1) behandling, som erfordras till avhjälpande av akuta tandbesvär;
- 2) uttagning av tänder, som ej kunna eller böra bevaras;
- 3) andra kirurgiska ingrepp, som ej utan olägenhet kunna uppskjutas;
- 4) nödvändig behandling av tänder, som böra bevaras;
- 5) behandling av tandköttssjukdomar och andra inflammationer i munhålan;
- 6) röntgenundersökningar, som befinnas nödvändiga; samt
- 7) tandvård på medicinska grunder enligt intyg av tjänsteläkare.

2 mom. Vad i 1 mom. stadgats om statsbidrag åt kommun till tandvårdskostnader för obemedlade vuxna skall äga motsvarande tillämpning beträffande statsbidrag till sådana avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att härvid statsbidrag ej må utgå i annat fall, än då behandlingen innefattar full-

ständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor.

3 mom. Såsom material vid tandvård, för vilken avgift helt eller delvis erlägges av kommun med bidrag av statsmedel, må ädla metaller och porslin icke komma till användning.

3 §.

Där stad, som icke deltagar i landsting, med bidrag av statsmedel anordnat folktandvård, skall vad i 1 och 2 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

4 §.

Ansökning om statsbidrag för visst kalenderår skall ingivas till länsstyrelsen före utgången av mars månad nästföljande år.

Ansökningen skall vara åtföljd av:

a) förteckning enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär å de avgifter, som utbetalats under det år ansökningen avser, de personers namn och hemvist, för vilka avgifterna erlagts, den åt varje person meddelade tandbehandlingen, tiden därför och den å behandlingen belöpande ersättningen i dess helhet;

b) i 2 § avsedda intyg av fattigvårdsmyndighet rörande i förteckningen upptagna personer; samt

c) kvitton å erlagda avgifter.

Förteckningen, i vilken obemedlade skola upptagas för sig och mindre bemedlade för sig, skall vara försedd med påskrift av vederbörande tandläkare, att den åt de i förteckningen upptagna personerna meddelade tandbehandlingen är att hänföra till tandvård, som avses i 2 §.

Länsstyrelsen har att skyndsamt, efter granskning av handlingarna, besluta i anledning av ansökningen och därefter utbetala beviljat statsbidrag från för ändamålet anvisat riksstatsanslag.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1939.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1938.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Förut denna dag har Kungl. Maj:t beslutit till riksdagen avlåta proposition (nr 127) angående folktandvård. Till grund för de förslag, som framlagts i nämnda proposition, har legat ett av särskilda, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1937 utsedda, sakkunniga den 15 december 1937 avgivet betänkande med förslag rörande folktandvård (statens off. utredn. 1937: 47) jämte däröver avgivna yttranden.

Enligt propositionen nr 127 skall under landstingens och städernas utanför landsting huvudmannaskap anordnas tandvårdsverksamhet, avseende såväl barn som vuxna. Kostnaderna för barntandvården skola till väsentlig del bestridas av det allmänna, under det att kostnaderna för de vuxnas tandvård principiellt skola bäras av de vårdbehövande. I fråga om obemedlade och mindre bemedlade vårdbehövande skola emellertid åtgärder vidtagas för att tillförsäkra dem tandvård med ekonomiskt stöd av samhället.

Vid min anmälan av nyssnämnda proposition lämnade jag under rubrikerna »Tandvårdsavgifter för barn» samt »Lindring i tandvårdsavgifter för obemedlade och mindre bemedlade vuxna» redogörelse för huvudgrunderna i fråga om de regler, som föreslagits skola gälla rörande bidrag från det allmännas sida uti ifrågavarande hänseenden.

Under förstnämnda rubrik erinrades om att 1937 års sakkunniga framhållit, att en viss mindre, årlig avgift per barn skäligen syntes kunna uttagas av målsman, som ansåges vara i stånd att erlægga sådan avgift. Med hänsyn till det sätt, varå barntandvården avsåges skola organiseras, hölle de sakkunniga före, i överensstämmelse med av statens sjukvårdskommitté tidigare intagen ståndpunkt, att kommun borde hava att gentemot landstinget ansvara för de behandlingsavgifter, som belöpte å inom kommunen till tandvård inskrivna barn. Emellertid borde kommun, som funne skäl därtill, äga frihet att — med bibehållande av ansvarigheten i förhållande till landstinget —

underlåta att av vederbörande målsmän uttaga behandlingsavgifter för barn. Dylik avgiftsbefrielse borde, såsom ock sjukvårdskommittén föreslagit, av kommun under alla omständigheter medgivas för obemedlade och mindre bemedlade barn. Härav för kommun uppkommande kostnader skulle icke tilläggas karaktär av fattigvård. Medel för ändamålet borde alltså anslås i annan ordning. Några bindande föreskrifter rörande spörsmålet vilket kommunalt organ, som lämpligen borde hava att meddela beslut om avgiftsbefrielse för obemedlade och mindre bemedlade barn inom kommuner, där avgifter uttoges av målsmännen, borde icke meddelas. Vederbörande kommuner syntes böra äga att därutinnan förfara efter omständigheterna. — De sakkunnigas förslag i nu förevarande avseende förklarade jag mig kunna godtaga.

Beträffande spörsmålet i övrigt om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader anförde jag i huvudsak följande:

Statens sjukvårdskommitté hade i sitt förslag visserligen beaktat behovet av det allmännas medverkan till bestridande av sådana kostnader för tandvård, som belöpte å barn från obemedlade och mindre bemedlade hem men däremot lämnat å sido frågan, huruvida och i vilken utsträckning samhället skulle ikläda sig ekonomiska garantier för att jämväl de vuxna personer, vilka levde under mindre gynnsamma ekonomiska förhållanden, i framtiden skulle kunna komma i åtnjutande av en tillfredsställande tandvård. Kommittén torde i sistberörda avseende hava förutsatt, att det mest trängande behovet av tandvård för nu ifrågavarande kategoriers vidkommande skulle tillgodoses genom fattigvården.

Denna brist i förslaget påtalades i åtskilliga av de yttranden, som afgavs över kommitténs betänkande. Bland annat gjordes därvid gällande, att med kommitténs ståndpunkt i frågan genomförandet av en allmän folktandvård praktiskt taget komme att sakna betydelse för de fattigaste befolknings-skikten. Det funnes nämligen anledning antaga, att fattigvårdssamhällena ej skulle visa benägenhet att öka sina redan betydande utgifter genom att till medellösa och mindre bemedlade lämna bidrag till tandbehandling i vidare omfattning än som för närvarande vore förenligt med den fastslagna tillämpningen av gällande fattigvårdslagstiftning. Allmänt underströks i yttrandena behovet av positiva åtgärder från det allmännas sida i förevarande avseende.

I mitt uttalande till statsrådsprotokollet den 30 juni 1937, i samband med tillkallandet av 1937 års folktandvårdssakkunniga, framhöll jag också, att det syntes uppenbart, att det allmänna horde träda hjälpande emellan i syfte att även de fattigaste skulle — efter genomförandet av en folktandvårdsorganisation — kunna bliva delaktiga av folktandvårdens förmåner. Sagda spörsmål borde givetvis prövas även ur synpunkten av gällande fattigvårdslagstiftnings bestämmelser och tillämpning.

Vid de överväganden, som 1937 års sakkunniga ägnat spörsmålet om tandvård åt de patientkategorier, varom här vore fråga, hade de sakkunniga till en början funnit en lösning av frågan icke stå att vinna genom en ändring i gällande fattigvårdslagstiftning. I stället hade av de sakkunniga förordats, att stat och kommun skulle i samverkan, vid sidan av fattigvården, vidtaga sådana anordningar, att åt de vuxna, vilka därav vore i behov, kunde beredas ekonomiskt bistånd vid tandvårdsbehovets tillgodoseende. En medverkan i detta syfte från landstingens sida hade däremot av de sakkunniga avböjts, med beaktande därutinnan av de erinringar, som svenska landstingsförbundet framställt.

Enligt vad de sakkunniga föreslagit skulle kommun, som anvisade medel för bidrag till obemedlade vuxna personers kostnader för tandbehandling av vissa närmare angivna slag, erhålla ersättning av staten med hälften av i sådant hänseende havda kostnader. Motsvarande skulle gälla beträffande tandvårdsavgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att statens och kommunernas sammanlagda bidrag härvidlag skulle begränsas till 50 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd tandbehandling, innefattande fullständig munsanering, som överstege 30 kronor.

De sakkunnigas förslag i nu berörda avseenden hade vid remissbehandlingen — fränsett vissa detaljmärkningar — lämnats utan erinran. I de yttranden, som avgivits av statens inspektör för fattigvård och barnavård samt av kammarrätten, vilka myndigheter i de spörsmål, varom här vore fråga, företrädde särskild sakkunskap, hade givits uttryck för tillfredsställelse över detsamma. Sålunda hade kammarrätten förklarat sig instämma i de principiella betänkligheter de sakkunniga uttalat rörande möjligheterna att lägga folktandvården åt de medellösa och mindre bemedlade under fattigvården samt givit sin anslutning såväl till den av de sakkunniga föreslagna lösningen av spörsmålet genom en samverkan mellan stat och kommun utanför fattigvårdens ram som till de förordade grunderna för avgränsningen av vården.

Vid sådant förhållande och då jag för egen del funne förslaget väl ägnat att läggas till grund för bestämmelser i ämnet, tillstyrkte jag detsamma, dock med en viss jämkning beträffande sättet för bestridande av mindre bemedlade vuxnas tandvårdskostnader. Jag ville visserligen giva min anslutning till tanken, att det allmänna i sådant fall skäligen borde träda hjälpande emellan allenast i avseende å kostnad, som överstege visst belopp. Att därutöver föreskriva en begränsning av kommuns rätt att bidraga syntes mig dock knappast motiverat. Enligt min mening borde det vara en kommun obetaget att till en mindre bemedlad person, i den mån vid prövningen av det föreliggande behovet så funnes påkallat, utgiva bidrag, som med mer än 50 procent täckte den del av kostnaden för erhållen tandvård, som överskred fastställd kostnadsgräns. Av staten skulle kommun äga rätt att utfå ersättning med hälften av sålunda utlagt bidrag, dock högst ett belopp, som motsvarade 25 procent av de kostnadsgränsen överskridande kostnaderna. Berörda gräns hade av medicinalstyrelsen ifrågasatts sänkt från föreslagna 30 till 10 kronor. För egen del hölle jag visserligen icke för utslutet, att en jämkning i framtiden kunde befinnas nödvändig; tills vidare funne jag mig emellertid i brist på hållpunkter och erfarenhetsmaterial för bedömning av de ekonomiska konsekvenserna böra förorda, att förslaget följdes i denna punkt.

Att, såsom medicinalstyrelsen syntes vilja ifrågasätta, här söka närmare fixera begreppet mindre bemedlad till ledning för kommunerna vid förekommande behovsprövning syntes mig icke tillrådligt. Sagda begrepp syntes nämligen till sin natur vara så relativt och svårbestämbart, att det torde möta synnerliga vanskligheter att lämna en tillnärmelsevis uttömmande definition därav. Man syntes här, åtminstone tills vidare, böra lämna åt de prövande myndigheterna att med beaktande av de i varje fall föreliggande omständigheterna träffa avgörande.

I propositionen nr 127 omnämndes vidare, att de närmare bestämmelserna rörande det allmännas medverkan till lindring av obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader av de sakkunniga föreslagits skola ingå i en särskild förordning, vartill de sakkunniga jämväl upprättat utkast. Nämn- da utkast torde få fogas såsom bilaga (*Bilaga A*) till detta protokoll.

På grundval av berörda utkast har i enlighet med de riktlinjer, som uppdragits i propositionen nr 127, upprättats förslag till förordning i ämnet. Jag övergår nu till behandling i detalj av detta förslag.

1 §.

Kammarrätten ifrågasatte, om ej bestämmelsen angående de avgifter, för vilka vederbörande kommun icke ägde uttaga ersättning, borde erhålla sådan avfattning, att förbudet mot ersättnings uttagande bleve beroende därav, att såväl barnen som deras målsmän vore obemedlade eller mindre bemedlade.

Departementschefen.

De sakkunnigas förslag innebär naturligtvis, att förbud mot uttagande av förskotterade avgifter gäller i fråga om sådana fall, då såväl barnen som deras målsmän äro obemedlade eller mindre bemedlade. Liknande stadganden förekomma i vissa nu gällande skolförfattningar och hava där tolkats på nyss angivet sätt. Med hänsyn härtill synes skäl icke föreligga att frångå den av de sakkunniga föreslagna lydelsen av förevarande paragraf.

2 §.

1 mom.

Detta moment innehåller huvudstadgandet, att kommun, som anvisat till fattigvård ej hänförliga medel för bestridande av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna, äger erhålla ersättning av staten med hälften av kostnaderna. Statsersättningen skall enligt de sakkunnigas förslag utgå för i kommunen hemmahörande personer, vilka styrka sig vara obemedlade, därvid medellösheten ej får vara blott tillfällig. Ersättning utgår för vissa, i sju punkter uppräknade slag av tandvård, avseende akuta fall samt tandskador, som kunna anses innebära bestämd fara för hälsan.

Beträffande detta moment framställdes vissa erinringar i yttranden över de sakkunnigas förslag.

I fråga om den begränsning i rätten till ersättning, som de sakkunniga avsett med orden »till fattigvård ej hänförliga medel» anförde *kammarrätten*:

Syftet med stadgandena vore att vid sidan av och oberoende av fattigvården skapa möjlighet för obemedlade och mindre bemedlade vuxna till erhållande av tandvård. Med hänsyn därtill torde de sakkunniga få anses hava utgått ifrån, att om kommun anvisat till fattigvård ej hänförliga medel för bestridande av avgifter för folktandvård åt obemedlade och mindre bemedlade vuxna, den vård, som bekostats med dylika medel, aldrig skulle kunna bedömas annat än som folktandvård, även om sådana omständigheter, som oförmålas i 1 § fattigvårdslagen, förelåge. Särskilt komme därvid i beaktande fall, då vårdtagaren redan i övrigt vore föremål för fattigvård enligt nämnda paragraf. Då man torde få antaga, att fattigvårdsstyrelsen icke så sällan bleve det kommunala organ, som finge sig anförtrött handhavandet och utanordningen av berörda medel, vore det för tvisters undvikande av vikt

att genom förtydligande antingen i författningstexten eller i motiveringen bringa större klarhet på denna punkt.

Statskontoret ifrågasatte lämpligheten av den av de sakkunniga föreslagna begränsningen samt yttrade:

Av sammanhanget framginge, att de sakkunniga åsyftat, att staten ej skulle bidra till utgifter för folktandvård åt vuxna enligt 1 § fattigvårdslagen. För hänförande av tandvård till fattigvård enligt nämnda lagrum erfordrades — enligt de sakkunnigas uppfattning om kammarrättens praxis — att tandvården skulle kunna antagas vara i påtaglig grad erforderlig för botande eller lindring av sjukdom, som föranledde arbetsoförmåga. En inskränkning av sådan art i rätten till statsbidrag torde emellertid kunna giva anledning till vissa praktiska svårigheter i tillämpningen. Då, såsom de sakkunniga framhållit, jämförelsevis få fall av tandvård åt vuxna hade ansetts utgöra fattigvård enligt 1 § fattigvårdslagen, torde här ifrågavarande inskränkning ur statsfinansiella synpunkter få anses skäligen ringa.

I fråga om uttrycket »vuxna» i första stycket anförde *en reservant i kammarrätten*, att — då man därmed syntes avse dem, som fyllt femton år — ett förklarande tillägg till paragrafen i sådant hänseende vore nödvändigt, ej minst med hänsyn till den i 1 § fattigvårdslagen stadgade minderårsgränsen 16 år.

Bestämmelsen att statsbidrag skulle utgå för »i kommunen hemmahörande personer» gjordes jämväl till föremål för vissa erinringar.

Svenska landstingsförbundet förklarade, att det citerade uttrycket måhända behövde preciseras.

Kammarrätten framhöll, att innebörden av begreppet i kommunen hemmahörande personer icke angivits. För att förekomma möjlighet till tvist syntes det kammarrätten angeläget, att i författningen uttryckligen utsades, huruvida därmed avsåges personer, som i kommunen hade hemortsrätt i fattigvårdshänseende, eller personer, vilka där vore mantals- respektive kyrkoskrivna, eller om möjligen endast viss tids vistelse inom kommunen skulle berättiga till erhållande av folktandvård därstädes. *Kammarrätten* förordade för sin del, att kyrkoskrivning inom kommunen bleve det avgörande.

En reservant i kammarrätten föreslog, att uttrycket »i kommunen hemmahörande personer» skulle utbytas mot »i kommunen sig uppehållande personer»; *en annan reservant* ifrågasatte utbyte mot »i kommunen boende personer och, vid saknad av fast bostad, för därstädes sig uppehållande personer».

Statens inspektör för fattigvård och barnavård förklarade, att det väl finge anses uteslutet, att med det i utkastets text förekommande uttrycket endast avsåges personer, som vore mantalsskrivna eller hade hemortsrätt i kommunen. Paragrafen borde erhålla en sådan lydelse, att därav tydligt framginge, att det vore fråga om personer, som vore mera stadigvarande bosatta i kommunen.

Frågan huruvida även utländska medborgare skola ha va rätt till folktandvård berördes av kammarrätten samt fattigvårds- och barnavårdsinspektören.

Kammarrätten anförde:

Det torde böra övervägas, huruvida i författningen borde förutses det fall, att folktandvård bekostats utlänning. Därest meningen varit, att även utlänning, som vore obemedlad eller mindre bemedlad, skulle erhålla förmånen av en utav allmänna medel bekostad tandvård, syntes det näppeligen böra föreskrivas, att kommunen skulle svara för någon del av kostnaden. Måhända kunde det sättas i fråga, att folktandvård skulle på statens bekostnad lämnas utlänning under förutsättning av ömsesidighet på grund av träffad överenskommelse med främmande stat, där motsvarande lagstiftning funnes, detta i överensstämmelse med stadganden i andra lagar för social välfärd.

Fattigvårds- och barnavårdsinspektören förklarade sig anse, att det allmännas bidrag till obemedlades eller mindre bemedlades tandvård borde förbehållas svenska medborgare.

Kravet på att medellösheten ej skall vara blott tillfällig ansåg *kammarrätten* vara svårbedömligt till sina konsekvenser. En prövning, som i vissa fall kunde tänkas bli rätt så betungande, måste äga rum hos den intygsgivande fattigvårdsmyndigheten. Huruvida ett sådant krav därjämte kunde förmodas vålla komplikationer, när det gällde erhållande av statsbidrag för visst fall, vore också en fråga av vikt.

Beträffande punkten 4) i uppräkningsdelen av de slag av tandvård, för vilka statsersättning skulle utgå — »nödvändig behandling av tänder, som böra bevaras, men som äro infekterade eller inom den närmaste tiden väntas bli infekterade» — anförde *svenska tandläkaresällskapet*, *Sveriges tandläkareförbund* och *Sveriges skoltandläkarförening*:

Gentemot det uppställda villkoret kunde anmärkas, att formuleringen syntes giva vid handen, att behandling icke finge företagas med mindre än att risk för pulpainfektion föreläge. I sin nuvarande avfattning medförde bestämelsen sålunda, att beträffande de obemedlade och mindre bemedlade tandfyllning måste uppskjutas, till dess den kariösa processen gått så långt, att en kostsammare behandlingsmetod med för patienten ofta sämre resultat måste tillgripas. Med hänsyn till de nackdelar för de vårdbehövande och de i vissa fall onödiga merkostnader för det allmänna, som ett dylikt uppskjutande av behandlingen medförde, ansåge sig organisationerna böra hemställa, att bestämmelsen i fråga gäves det innehåll, att antydda missförhållanden undvekes. Stadgandet kunde i sådant syfte lämpligen erhålla följande lydelse: »nödvändig behandling av tänder, som böra bevaras.»

Departementschefen.

Medel, som anvisats för bestridande av avgifter för folktandvård, kunna i undantagsfall komma till användning under sådana omständigheter, att medlen skulle kunna anses utgöra fattigvård, beviljad enligt 1 § fattigvårdslagen. I större utsträckning torde emellertid fall förekomma, då medel beviljats enligt 2 § samma lag. De sakkunniga hava med hänsyn härtill föreslagit, att statsbidrag skall kunna ifrågakomma allenast beträffande anslagna medel, vilka icke äro hänförliga till fattigvård. I yttranden över de

sakkunnigas förslag har beträffande denna inskränkning i rätten till statsbidrag framhållits, att densamma torde kunna giva anledning till vissa praktiska svårigheter i tillämpningen samt att dess betydelse ur statsfinansiella synpunkter torde vara skäligen ringa. Med hänsyn särskilt till den omfattning, i vilken enligt vad jag erfarit beviljande av medel för nu ifrågavarande ändamål jämlikt 2 § fattigvårdslagen förekommer, synes ändring av de sakkunnigas förslag härutinnan dock icke böra ske.

Att i förordningen införa en definition å vad som skall avses med uttrycket »vuxna» synes icke erforderligt. Med vuxen torde nämligen i förevarande sammanhang utan särskild föreskrift därom avses person, som är äldre än barn, varom i 1 § sägs. Spörsmålet om vilka som skola anses vara barn besvaras i den blivande kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård.

Innebörden av den i andra stycket använda bestämningen »i kommunen hemmahörande personer» synes, på sätt i flera yttranden anförts, vara oklar. Då möjligheter till tvister härom böra undanröjas, torde i enlighet med kammarrättens förslag kyrkoskrivning inom kommunen förklaras vara avgörande.

Folktandvården synes, åtminstone tills vidare, böra förbehållas svenska medborgare. Med hänsyn härtill föreslår jag såsom förutsättning för statsbidrag, att den avgift, till vilken bidrag skall utgå, avsett ersättning för behandling av person med svenskt medborgarskap.

Då det av de sakkunniga uppställda kravet på att den medellöshet, varom i andra stycket är fråga, ej får vara blott tillfällig synes — på sätt kammarrätten anført — svårbedömligt till sina konsekvenser, torde man kunna avstå från att i författningstexten upptaga detsamma.

I fråga om de olika slag av tandvård, för vilka statsbidrag skall kunna utgå, torde de sakkunnigas förslag kunna godtagas, dock med den av tandläkarorganisationerna föreslagna ändringen av punkten 4).

2 mom.

Till det vid propositionen nr 127 fogade statsrådsprotokollet över socialärenden har jag uttalat mig rörande förevarande moment. Jag anhåller att här endast få hänvisa till vad jag därvid anført, vilket återgivits i det föregående. Erforderlig jämkning av ordalagen har vidtagits.

3 mom.

Mot de sakkunnigas förslag, att vid tandvård, för vilken avgift helt eller delvis erlades av kommun med bidrag av statsmedel, ädla metaller, porslin och stål icke finge komma till användning, gjordes erinringar i några yttranden.

Medicinalstyrelsen förklarade, att angivna material i vissa fall nödvändigtvis borde komma till användning, samt föreslog, att åtminstone stål borde utgå ur uppräknigen, i all synnerhet som stålet på senare tid avsevärt nedgått i pris.

Svenska tandläkaresällskapet, Sveriges tandläkareförbund och Sveriges skoltandläkarförening anförde:

Förevarande stadgande innebure en ur vårdteknisk synpunkt synnerligen otillfredsställande begränsning i fråga om behandlingsmetod och material. Organisationerna, som till fullo insåge nödvändigheten att begränsa det allmännas kostnader för folktandvården, ansåge sig emellertid, även om i viss mån ökade kostnader därav skulle föranledas, böra ur ren vårdsynpunkt förorda, att med avseende å behandlingsmetod och material annan begränsning icke måtte föreskrivas än den, att dyrbarare metod och material icke finge användas, än som oundgängligen betingades av föreliggande odontologiska indikationer.

En reservant i kammarrätten påpekade, att 2 § 3 mom. borde fullständigas med orden »såsom fyllning i tänder», tillagda i slutet av samma moment. Det torde kunna förutsättas, att de sakkunniga icke avsett att förbjuda användning av porslin och stål såsom material i instrument och övrig utrustning.

Departementschefen.

De sakkunnigas åsikt, att i den tandvård, till vilken ersättning i förevarande ordning skall utgå, sådant material icke bör få användas, som ställer sig särskilt dyrbart, synes riktig. Det i förevarande moment stadgade undantaget torde emellertid böra inskränkas till ädla metaller och porslin. Användningen av stål, vilket i vissa fall anses vara lämpligt, lärer nämligen enligt vad jag inhämtat numera draga blott obetydligt förhöjda kostnader. I anledning av vad en reservant i kammarrätten anført hava ordalagen i momentet jämkats i förtydligande syfte.

3 §.

Departementschefen.

Beträffande denna paragraf hava icke några erinringar framställts i yttrandena. Formell jämkning av ordalagen har vidtagits.

4 §.

I fråga om denna paragraf framställdes i yttrandena allenast förslag till vissa formella ändringar, som skulle vara erforderliga, därest de av reservanter i kammarrätten framlagda förslagen rörande ändring av uttrycket »i kommunen hemmahörande personer» i 2 § 1 mom. skulle godtagas.

Departementschefen.

Enär de av nysnämnda reservanter föreslagna ändringarna av 2 § enligt min mening icke böra vidtagas, erfordras ej på den grund formella jämkningar i denna paragraf. Då ej heller annan saklig ändring av paragrafen synes böra vidtagas, än att ansökningstiden i fråga om statsbidrag synes böra utsträckas med en månad, har paragrafen med ändring därutinnan men i för övrigt i sak oförändrat skick upptagits i förslaget till förordning i ämnet. Formell jämkning har emellertid vidtagits med hänsyn till gällande författ-

ningsbestämmelse att, då benämningen länsstyrelse användes, därmed skall avses jämväl överståthållarämbetet.

I förevarande sammanhang må omnämnas, att *kammarrätten* ifrågasatt visst tillägg till förordningen samt därom anført:

I författningsutkastet saknades bestämmelse om rätt till fullföljd av talan mot länsstyrelses beslut i mål om ansökning om statsbidrag för kostnader, varom fråga vore. Därest icke högsta instans i dylika mål av principiella skäl finge anses böra bliva regeringsrätten, ville kammarrätten föreslå, att då uppkommande tvister kunde väntas i hög grad komma att förete likhet med vissa av de mål om gottgörelse av statsmedel jämlikt 60 och 61 §§ fattigvårdslagen, som kammarrätten hade att handlägga, kammarrätten jämväl för nu avsedda fall finge bliva besvärinstans.

Departementschefen.

Klagan i mål om ansökning om statsbidrag för kostnader av nu förevarande slag torde i vanlig ordning böra få föras hos Konungen. Enligt regeringsrättslagen höra dylika mål till regeringsrättens handläggning. Bestämmelser i den föreslagna förordningen i det avseende, varom nu är fråga, synas mig icke erforderliga.

Ikraftträdelsebestämmelse.

Departementschefen.

Förordningen synes böra träda i kraft vid nästkommande årsskifte.

Föredraganden hemställer härefter, att upprättat förslag till *förordning om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m.* måtte genom proposition föreläggas riksdagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils-Sture Lindqvist.

Bilaga A.

Utkast

till

Förordning

angående lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårds-
kostnader m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har landsting med bidrag av statsmedel anordnat folktandvård inom kommun, åligger det kommunen att till landstinget erlægga de årliga behandlingsavgifterna, vilka, enligt vad därom är särskilt stadgat, belöpa å till regelbundet deltagande i folktandvården anmälda barn inom kommunen.

Kommunen äger att av vederbörande målsmän uttaga nämnda avgifter, i den mån de icke belöpa å obemedlade eller mindre bemedlade barn. Avgiftsbelopp, för vilket kommunen ej äger uttaga ersättning, skall icke vara att anse såsom fattigvård.

2 §.

1 mom. Därest kommun, varom i 1 § förmäles, anvisat till fattigvård ej hänförliga medel för bestridande av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna, äger kommunen, enligt vad nedan i detta moment närmare sägs, erhålla ersättning av staten med hälften av i sådant hänseende av kommunen havda kostnader.

Statsbidraget utgår för i kommunen hemmahörande personer, vilka genom intyg från vederbörande fattigvårdsmyndighet styrka sig vara obemedlade, därvid medellösheten ej må vara blott tillfällig, för avgifter, som avse:

- 1) behandling, som erfordras till avhjälpande av akuta tandbesvär;
- 2) uttagning av tänder, som ej kunna eller böra bevaras;
- 3) andra kirurgiska ingrepp, som ej utan olägenhet kunna uppskjutas;
- 4) nödvändig behandling av tänder, som böra bevaras, men som äro infekterade eller inom den närmaste tiden väntas bliva infekterade;
- 5) behandling av tandköttssjukdomar och andra inflammationer i munhålan;
- 6) röntgenundersökningar, som befinnas nödvändiga; samt
- 7) tandvård på medicinska grunder enligt intyg av tjänsteläkare.

2 mom. Vad i 1 mom. är stadgat om statsbidrag åt kommun till tandvårdsavgifter för obemedlade vuxna skall äga motsvarande tillämpning beträffande statsbidrag till sådana avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att härvid bidrag av stat och kommun till tandvårdsavgift ej må utgå i vidare mån än med belopp, motsvarande 50 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, innefattande fullständig munsanering, som överstiger 30 kronor.

3 mom. Vid tandvård, för vilken avgift helt eller delvis erlägges av kommun med bidrag av statsmedel, må ädla metaller, porslin och stål icke komma till användning.

3 §.

Vad i 1 och 2 §§ är stadgat skall i tillämpliga delar gälla stad utanför landsting, vilken med bidrag av statsmedel anordnat folktandvård.

4 §.

Ansökning om statsbidrag för visst kalenderår skall ingivas till länsstyrelsen eller, vad gäller Stockholm, överståthållarämbetet före utgången av februari månad nästföljande år.

Ansökningen skall vara åtföljd av:

a) förteckning enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär å de avgifter, som utbetalats under det år ansökningen avser, de personers namn och hemvist, för vilka avgifterna erlagts, den åt varje person meddelade tandbehandlingen, tiden därför och den å behandlingen belöpande ersättningen i dess helhet;

b) i 2 § avsedda intyg av fattigvårdsmyndighet rörande i förteckningen upptagna personer; samt

c) kvitton å erlagda avgifter.

Förteckningen, i vilken obemedlade skola upptagas för sig och mindre bemedlade för sig, skall vara försedd med påskrift av vederbörande tandläkare, att den åt de i förteckningen upptagna personerna meddelade tandbehandlingen är att hänföra till tandvård, som i 2 § avses.

Länsstyrelsen eller överståthållarämbetet har att skyndsamt, efter granskning av handlingarna, besluta i anledning av ansökningen och därefter utbetala beviljat statsbidrag från för ändamålet anvisat riksstatsanslag.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1939.
